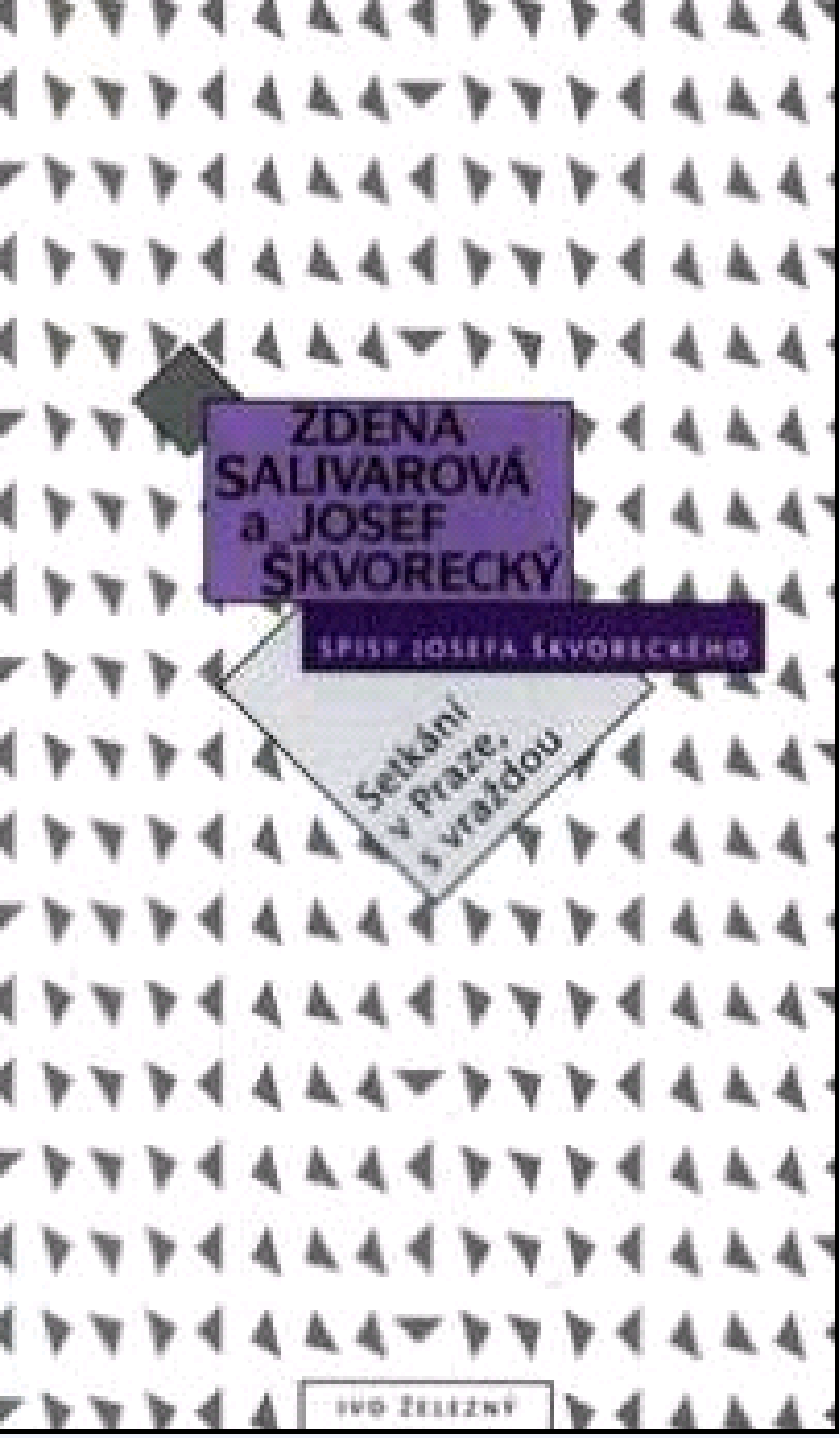
ZDENA SALIVAROVÁ a JOSEF ŠKVORECKÝ
SPISY JOSEFA ŠKVORECKÉHO
Setkání v Praze, s vraždou
IVO ŽELEZNÝ

SPISY JOSEFA ŠKVORECKÉHO

ZDENA SALIVAROVÁ
a JOSEF ŠKVORECKÝ

SETKÁNÍ V PRAZE, S VRAŽDOU

Detektivní epilog

IVO ŽELEZNÝ
PRAHA

Mám spíš zájem o spravedlnost a o lidské bytosti než o pravdu. Zažil jsem pravdu, která byla všechno možné jenom ne spravedlivá, a zažil jsem spravedlnost, která užívala nástroje, jakých bych se nedotkl ani tříметrovou tyčkou z plotu.

William Faulkner
Zachráněná královna

Navštivte naši webovou stránku
www.iz.cz

© Zdena Salivarová and Josef Škvorecký, 2004
Copyright © Ivo Železný, nakladatelství a vydavatelství, spol. s r. o., 2004

ISBN 80-237-3892-5

PŘEDMLUVA

Pro čtenáře, kteří nečetli předchozí čtyři díly seriálu o hraběnce Anně

Hlavní postavy detektivní pentalogie, jejíž poslední díl, *Setkání v Praze, s vraždou*, začínáte číst, jsou:

Anna, hraběnka Lomnická ze Zhoře a na Klinštejně.

Její přátelé jí říkají Anka a její rodinu vyhnali po komunistickém puči v roce 1948 z rodného zámku. Anna se vyučila kadeřnicí v Hygii, n. p., což jí přišlo vhod, když po roce 1968 emigrovala s manželem a s jedenapůlletou dcerou Lucií do Kanady. V Torontu vybudovala kadeřnický závod, který v době, kdy se odehrává *Setkání v Praze, s vraždou*, má už několik poboček v různých kanadských městech. V prvním díle, *Krátkém setkání, s vraždou*, prožila platonickou milostnou náklonnost k inspektoru Haroldu Sinclairovi, který se do ní zamiloval, když přišel vyšetřovat vraždu návštěvnice z Prahy v torontském domě hraběnky Anny na Sackville Street. Z platonické lásky zůstalo přátelství, zřejmě doživotní. Její manžel

Antonín (pro přátele Tony), hrabě Lomnický,

je zubní lékař, později profesor na lékařské fakultě Torontské univerzity. Díky šlechtickému původu se mu podařilo proklouznout po puči na medicínu, protože předseda přijímací komise přesvědčil její členy, že hrabě Lomnický není původu

buržoazního. Tony je vzdálený bratranec hraběnky Anny a mají spolu jedinou dceru, jménem

Lucie, komtesa Lomnická,

zvaná mezi Čechy Lucka a mezi Kanaďany Lucy. Vystudovala klavír na Královské konzervatoři v Torontu, kde se po absolutoriu stala instruktorkou. Přesto svou matku zklamala, neboť ta z ní chtěla mít klavírní virtuosku, jenže Lucka, přes útlou tělesnou konstituci, se zamilovala do saxofonů nejhlubších ladění, bassaxofonu a kontrabassaxofonu. Ve třetím díle, *Setkání na konci éry, s vraždou,* hraje dokonce na vypůjčený subkontrabassaxofon. Provdala se za Briana Volkoffa (jehož ruský původ v Praze tají), potomka vysoké ruské šlechty, která po Říjnové revoluci uprchla až do Kanady. Dle některých pramenů má s ním dvě děti, Haroldka a Lucinku, dle jiných tři, Haroldka, Elviska a Hubertku. Se čtyřmi spolužačkami z konzervatoře založily saxofonový soubor jménem *Saxband,* což Lucka, jejíž jinak perfektní angličtina má slabounce český přízvuk, vyslovuje jako *Sexband*, a tím nechtěně nahrává na smeč vtipálkům. Její čtyři kamarádky jsou:

Pemeela Washington, provdaná Brown,

africká Američanka z Harlemu, která zalasovala továrníka jménem Lincoln Brown. To je africký Kanaďan, v mládí hazardní hráč, jemuž otec, zavražděný v *Setkání na konci éry, s vraždou*, odkázal továrnu pod podmínkou, že 1. přestane hazardně hrát, 2. ožení se, 3. tři roky bude v podniku poctivě pracovat jako pomocný dělník. Díky Pemeele Lincoln všechny tři body splnil, až na ten první. Ale po svatbě už to nevadilo, neboť jeho rezolutní manželka Pemeela mu na hazardní hru začala přidělovat pouze únosnou měsíční částku a továrny se prakticky ujala sama. Ačkoliv je robustně stavěná, hraje v Saxbandu na nejvyšší saxofony sopranino a soprán.

Dolly McGuire, provdaná princezna Dorothea von Bock und zu Baeder,

dcera nájemce hamburgrárny v Bronxu, do níž se úspěšně zamiloval mladý rakouský šlechtic, princ Wolfram von Bock und zu Baeder, původně vyhlídnutý jako snoubenec komtesy Lucky Lomnické, která ho však odmítla. Dollyn sňatek s princem pokládalo početné princovo příbuzenstvo za velkou mesalianci, Dolly si však, alespoň mužskou část, rychle získala. S princem Wolfim mají podle některých pramenů už sedm, podle jiných pouze čtyři děti. To druhé je pravděpodobnější: Dolly je pořád krasavice Saxbandu a obvykle hraje na altsaxofon.

Linda, provdaná Thistlethwaite,

na konzervatoři nešťastně zamilovaná do černého profesora klavíru Oscara Stevensona, ale provdaná za hobojistu Billa Thistlethwaita, s nímž má dceru Oscaru. V Saxbandu hraje většinou na tenorsaxofon.

Pearl Grace, provdaná Kick,

má skladatelské ambice, a proto po absolutoriu i před ním vytrvale skládala vážné skladby pro symfonický orchestr, většinou s neobvyklým sólovým obsazením (např. Koncert pro tubu, xylofon, spinet a smyčcové kvarteto, nebo dokonce Koncert pro fagot, elektrickou pilu a tubafon apod.). Její první skladba, Symfonietta, měla u kritiky jakž takž úspěch, jenže její manžel, fagotista Andy Kick, poslal partituru svému příteli Lyttonu Bulwerovi, slavnému textaři hitů, a ten z dvanáctitaktového sóla pro fagot vyrobil miliónový hit. Pearl se nepříliš nadšeně a jenom z finančních důvodů dala do skládání písniček, z nichž se pravidelně stávaly hity. Zato její příští vážné skladby u kritiky skrznaskrz propadly. Stala se z ní ovšem milionářka a v Saxbandu hraje na barytonsaxofon.

Inspektor Harold Sinclair

z oddělení pro vyšetřování vražd kanadské Jízdní policie. Platonický milý hraběnky Anky, jehož tolerantní žena Monica má s ním dvě děti, Johnnyho a Moniku. Johnny se ožení s Nikol Datlovou, adoptovanou Armstrongovou, dcerou Marty Datlové.

Marta Datlová,

krasavice s podezřelou minulostí (jediná členka chlapského motorkářského gangu v šedesátých letech v Praze), ale v USA se zářivou přítomností. Pro svůj kadeřnický salón si Martu na doporučení švédské přítelkyně vyžádala ze Švédska (kde žila v exilu) hraběnka Anna, jenže se ukázalo, že Marta nemá o kadeřnictví ponětí. Jen taktak unikla zatčení v souvislosti s vloupáním do domu Lomnických, byla nucena uprchnout zpátky do Švédska, jenže v letadle se seznámila s Mikem Armstrongem, postarším majitelem restaurace v městečku Silver Creek ve státě New York. Odletěla s ním do Států, vzala si ho a z hospody v Silver Creeku vybudovala úspěšný řetězec pěti nebo šesti luxusních restaurací. Její dcera

Nikolka,

přestože na rozdíl od poslušné Lucinky Lomnické velmi nezvedená holčička, stala se komtesčinou nejstarší kamarádkou. Poté, co ji manžel její matky Mike Armstrong adoptoval a dal ji na vychování do soukromé katolické školy, utekla z domova do Kanady, přizabila v motelu muže, který ji chtěl znásilnit a byl potom nalezen mrtev, a ukryla se v Torontu u Lomnických. Dobře to s ní ale dopadlo, stala se manželkou Johnnyho Sinclaira, mladého veterináře a syna inspektora Sinclaira, a má s ním dvě děti.

Poslední postava, která přechází z dílu do dílu, až ve čtvrtém díle zemře, je

Huberta von Rahm,

oblíbená tetička Lucy Lomnické. Velmi uvědomělá aristokratka, přísně odsuzující mesaliance, jako je sňatek jejího synovce Wolframa von Bock und zu Baeder s dcerou prodavače hamburgerů Dolly McGuire. V mládí byla zasnoubena s Freiherrem Wilhelmem von Kürstenem, úspěšným stíhacím letcem Göringovy *Luftwaffe*, který se však připojil k nezdařenému spiknutí proti Hitlerovi a byl popraven. Aby zapomněla, přestěhovala se tetička Huberta po válce do Kanady, kde se seznámila s králem jménem Joshua White, jenž je civilním zaměstnáním profesor psychiatrie na Torontské univerzitě. Královský titul, vztahující se k jakémusi království v tropické Africe (Joshua je africký Kanaďan), je Hubertě zprvu podezřelý, ale když Joshua jako důkaz pravosti uvede, že v jeho rodině se ten královský titul odedávna traduje, teta Huberta, která má k tradici hlubokou úctu, si ho vezme, neboť je jasné, že mesalianci tím nespáchala. Její věrnou průvodkyní je pejsek Billie, bostonský teriér, který v *Setkání po letech, s vraždou* má hlavní zásluhu na vypátrání pachatele.

Jinak je v každém z pěti dílů řada jiných postav a figurek. Ty však z jednoho dobrodružství do druhého nemigrují, a proto jejich seznam neuvádíme.

Z. S. & J. Š.

PRVNÍ TÝDEN

KAPITOLA PRVNÍ

Setkání nad mraky
(pondělí – středa)

„Vlastně nevím, proč se mi do Prahy nechtělo. Přátelé, s nimiž se člověk setká na parties, všichni oplývali nadšením. Město prý prokouklo, už žádná nevysvětlitelná lešení, na Staromáku se záhadně objevil středověký dům, skrytý pod takovým lešením snad od Vítězného února. Paní Bednářová, na návštěvě u dcery, mi v salóně vyprávěla, jak soused vedle z vily, papaláš, po srpnu vylít k nebesům jak balón a taky se tak nafouk, takže ona pro něho po dvacet let byla jako Neviditelný muž v tom starým filmu, pamatujete, paní Lom – paní hraběnko? A tenhle óbrdůležitej soudruh," pokračovala moje občasná zákaznice, „mě po sametce najednou začal *zdravit*! A jak, paní hraběnko! Lámal se přede mnou v pase jako lokaj!"

To mi připomnělo vlastní pradávnou minulost. Marně jsem však vzpomínala, jestli náš lokaj, nebo spíš něco jako majordomus a zahradník na zámku v Kuklicích, se přede mnou lámal. V hlavě mi vězela dětská vzpomínka, jak sedím panu Hořejšovi na klíně a dělám, co nemám, takže mě mamka napomíná: „Aničko! Chovej se slušně! Netahej pana Hořejše za fousy!" Říkala mu: „Pane Hořejš." Jak se vlastně oslovuje lokaj?

Vzpomínala jsem na tu zaniklou dobu a přitom jsem myla vlasy paní Bednářové. Asi se oslovuje křestním jménem. Ba ne. Příjmením. Jak je to vlastně v anglických románech? U nás na zámku to bylo Pane Hořejš. Ani to nevím jistě, protože jsem byla sotva víc než čtyřletá, když jsme se přestěhovali do kar-

línského činžáku a já nemohla pochopit, proč jsme odešli z našeho zámku jak z pohádky do takové štěničárny.

Na štěnice jsem se pamatovala. To už jsem odtamtud chodila do karlínské osmiletky a soudružka Sekáčová celou třídu přede mnou varovala, že moje *mamá* sekýrovala komorné. Já mamce v životě neřekla mamá a na komorné se nepamatuju. Pamatuju se na paní Jarošovou, paní Novákovou a jednou týdně na paní Svobodovou a ty mamka určitě nesekýrovala.

Zkrátka a dobře, v Praze už fungoval výkonný kapitalismus a já tam ještě nebyla. Zámek nám restituovali, ale jel tam Tony, a když se vrátil, vyprávěl, že v jídelně měl kancelář sekretariát Sokola, ale to že nebyl starý Sokol, nýbrž organizace zabývající se zajišťováním tělesné výchovy na vesnici. Už se tam však neúřadovalo, seděla tam jenom sekretářova sekretářka a četla román s líbající se dvojicí na obálce a ta Tonyho informovala, že soudruhu Valáškovi vrátili otcovu autoopravnu, ona se bude vdávat, takže chce dát výpověď, jenže neví komu. Soudruh sekretář vypadl, ani se nerozloučil, jakmile na Václaváku zazvonily klíče, a na psacím stole zanechal nedokončený dokument nadepsaný: *Měsíční přehled výkonů mladších dorostenek ve vrhu koulí za říjen 1989*.

Jinak celých těch čtyřicet let ode dne, kdy nám zámek znárodnili, tam nikdo nebydlel, což byl snad zázrak. Sekretářka sekretáře Valáška, než udělala štěstí v Praze, měla v Kuklicích pokoj u babičky a statistik vrhu koulí měl byt v prvním poschodí nad Autoopravnou, n. p., která žila výhradně z oprav porouchaných traktorů tří státních statků, protože poruchovost měly velikou.

Kuklice jsou malá vesnička blízko Prahy, vylidněná až na pár penzistů a Valáška, lidi se odtamtud většinou vystěhovali do hlavního města za lepším, to jest stali se ze zemědělských dělníků pomocnými dělníky v ČKD a v Pragovce. Naše bývalé polnosti připojili ke státnímu statku v sousední vesnici Poděbrdech, kde měl zámek rytíř Kolda ze Žampachu, o hodně větší než naše rodinné sídlo, a z toho udělali ředitelství. Valášek měl, přes svou podivnou expertizu, podnikatelský nos. Už

za Husáka se kolem Kuklic stavěla dálnice, a sotva odezněly osudové klíče, sundal bývalý statistik vývěsní štít národního podniku a nahradil jej cedulí *AUTOSERVICE VALÁŠEK Opravna aut všech světových značek*. Do roka nastal na dálnici kolem Kuklic čilý ruch a obchody kvetly.

Kromě sekretariátu vesnického Sokola byl tedy zámek prázdný. Doslova. Zmizelo všechno, co šlo odnést nebo odvézt, někdo rozebral i kachlová kamna v ložnicích a z krbu v salóně vyboural mramorový rám. Když Tony bloudil pustými místnostmi – někdo taky oloupal tapety, ale co s nimi dělal, ví jen Bůh – připadal si prý jako duch a nakonec zámek nabídl našemu zeti Volkoffovi. Jenomže Brian se na vyprázdněné sídlo ani nejel podívat. Nemá o takové věci zájem, zabývá se jen a jen kompjůtry. Jeho podniky řídí najatí ředitelé, on žije v dílně v suterénu vily, kterou postavil pro Lucku a její děti, a vymýšlí nová a nová zlepšení, pro mě čím dál nesrozumitelnější. Naše sídlo tedy nabídl ke koupi Wolframovi, vzdálenému bratranci Lucky a choti její kamarádky Dolly, který nevymýšlí nic a jenom se nudí, protože nic nedělá. Když mu Brian oznámil cenu, neodolal a za tu cenu zámek koupil. Za tu cenu by ho asi koupil kdekdo, a nemusel by to být zrovna nějaký Michelup.

Tak jsem do Čech nejela a mohla jsem si to teď zdůvodňovat i sentimentálními důvody. Že nechci vidět, co s mým rodným domem lid udělal. Teda Lid s tím příznačným velkým L. A pak? Lucka měla už dvě malé děti a návštěvu rodné hroudy odkládala, až povyrostou.

Nojo, jenže Dolly, princezna von Bock und zu Baeder, je po tatínkovi, nájemci nejúspěšnější hamburgrárny v jižním Bronxu, podnikavá, a když se holky sjely na jaře v Torontu, aby si spolu po čase zas jednou zahrály, natočila si jejich program videokamerou. Holčičky, musím říct, na programu opravdu pracovaly. Pemeelu vzali harlemští příbuzní do Cotton Clubu, kde zhlédla nějakou africko-americkou revui, a vrátila se domů oči navrch hlavy. Následkem toho holky při koncertě už nesedí za pultky, ale dělají na jevišti něco jako prostná cvičení se saxofony místo kuželů, chodí po scéně sem tam, dokonce pobí-

hají sem tam, všechno podle harlemského choreografa, kterého na to paní továrníková Brownová najala. Lucy má velké sólo, při němž hopká přes celé proscénium tanečním krokem a přitom fouká do kontrabassaxofonu v náručí. Při každém vystoupení vypotí dvě kila. Původně se tak měla produkovat se subkontrabassaxofonem, jenomže když harlemský choreograf viděl, jak ho zdvihá ze stojánku chvatem na způsob trhu nebo nadhozu ve vzpírání, usoudil, že okolo takovéhle ďábelské trouby žádná choreografie dělat nejde. Holky se musely spokojit s kontrabassaxofonem.

A princezna von Bock und zu Baeder, jako pravá dcera bronxského prodavače amerických karbanátků, oběhla s videokamerou pár hudebních promotérů v Německu a holky dostaly pozvání na Jazzový festival do Frankfurtu nad Mohanem.

❖ ❖ ❖

Takže jednou v pondělí jsem se ocitla na palubě jumbojetu společnosti Lufthansa, přímý let do Frankfurtu. Odtamtud jsem s holkama měla konečně letět do stověžaté matičky, neboť videokazeta zabloudila i k jakémusi českému promotérovi a Saxband dostal pozvání k vystoupení v Lucerně. Měla s námi letět i Marta s Nikolkou, ale když zjistily, že by musely ve Frankfurtu přesedat, letěly o den dřív s Československými aeroliniemi.

Hodlala jsem návštěvu domova spojit s cestou do Vídně, kde Tony účinkoval na jednom z těch svých stomatologických kongresů. Z Vídně jsme s Tonym chtěli jet zpátky do Prahy a odtud konečně navštívit naše – nyní Wolframovo – rodinné sídlo. A nakonec hrr domů do Toronta.

Žádná z holek, vyjma princezny von Bock a nevyjma mé dcery (ta se tam pouze narodila), v Evropě nikdy nebyla. Součástí lustrajzu měla proto být prohlídka Frankfurtu a princezna Dorothea se uvolila udělat nám průvodkyni. Na prohlídku Prahy jsem si troufale troufla já, ačkoliv jsem v rodném městě své dcery nebyla už čtvrt století. Pemeela toužila navštívit i město

nad Dunajem, neboť holky mají na programu zeswingované *An dem schönen blauen Donau*. Ve Vídni nám měl průvodce dělat Wolfram, a když se to dozvěděl, honem běžel do trafiky koupit si bedekra a začal se učit Vídeň.

❖ ❖ ❖

Až na jedno krajní sedadlo obsadily holčičky celou prostřední řadu jumbojetu a já se usadila v krajním ze tří křesel přes uličku od Lucky. Místo u okénka zasedl prošedivělý, leč atleticky stavěný a dobře ostříhaný pán v obleku zřejmě od krejčího. Když jsem si sedala, usmál se na mě a ukázal pěkné zuby bez jediného záblesku zlata, nebo dokonce zubařského olova. Ale nepokusil se navázat konverzaci. Za chvilku se přede mnou uklonil jiný pán se slovy: „Dovolíte, madam?“ a chtěl se kolem mě protlačit na své sedadlo. Byl to nejmíň sedmdesátník, značně při těle. Brzo poznal, že to nepůjde, a velmi uctivě mě tedy požádal, zda bych si laskavě nesedla na jeho místo. Při pohledu na jeho rozměry jsem mu vyhověla, třebaže bych radši zůstala na kraji. I tak mu dalo dost námahy vměstnat se na úzké křeslo, a jak si bezpečnostní pás povoloval na maximum, koukl po mně a já se na něj s porozuměním usmála.

„Pomalu abych si kupoval dvě sedadla,“ pravil, ale bez úsměvu. No samozřejmě. Naše angličtina. Zopakovala jsem úsměv a řekla jsem česky:

„To vám přijde laciněji obchodnická třída.“ Nenapadlo mě, jak líp říct *business class*, tak jsem to přeložila otrocky.

„Máte pravdu,“ řekl. „Člověk se prozradí, sotva otevře ústa.“ A zmlkl. Zřejmě žádný konverzační typ, stejně jako gentleman u okýnka. Znala jsem takové lidi. Já když třeba na party zaslechnu češtinu, hned se k takovému člověku hrnu. Vím ale ze zkušenosti, že hodně Čechů se v tom případě dekuje co nejdál od mateřštiny. Dřív to ze strachu dělávali návštěvníci z Husákova Československa, teď jsou to většinou lidé, kteří když se jich zeptáte, nejsou-li náhodou Češi, odpovědí anglicky, že jsou, ale za těch čtyřicet let, nebo třicet, nebo deset nebo rekordně

pět let už česky zapomněli a trvají na konverzaci Shakespearovým jazykem. Jestli to je Shakespearův jazyk, co jím mluví, musel Shakespeare být Hanák a naučil se anglicky od Rusa z Ukrajiny.

Tak jsem taky mlčela. Dlouho. Mezitím nám letušky nabídly drink, já si dala skotskou, pán vlevo si jedním slovem poručil bourbon, pán vpravo stejně stručně pivo a oba se mlčky začali napájet. Oba byli s drinky brzy hotoví a pán vlevo zazvonil na letušku. Druhé drinky jim vydržely dýl, ale jazyk jim nerozvázaly. Takže jsem rovněž mlčela. Po drahné chvíli mi to nedalo.

„Neletíte náhodou taky do Prahy?“ otázala jsem se tělnatého sedmdesátníka vpravo.

Pán mlčky kývl. Proč neletí ČSA? Asi se nechce setkat se soukmenovci. Trochu mě to namíchlo, tak jsem se představila.

Pán znova kývl a řekl, že ho to těší. Arpád Král. Dál nic.

Namíchlo mě to ještě trochu víc a pravila jsem vlezle:

„Ta blondýnka přes uličku je moje dcera Lucie. Lucko, představ se panu Královi!“

Lucy se na mého souseda usmála zářivým způsobem, jaký pochytila od amerických televizních hlasatelek. To zabralo.

„Těší mě, slečno,“ pravil Arpád Král.

Lucka, pořád rozzářená, jako kdyby právě vyhrála milión, se společensky zeptala:

„Letíte do Prahy, pane Král?“

„Ano, slečno.“

„Mladá paní,“ opravila jsem ho za Lucku.

Pan Král se po mně podíval a poprvé za tu dobu se usmál. Na mou dceru.

„Promiňte, mladá paní. Ano, letím do Prahy.“

„Tak přijďte na náš koncert,“ pravila Lucy. Pán se podivil a Lucka mu, pořád s úsměvem jako dobře hořící prskavka, vysvětlila, že je členkou kapely Saxband, a po řadě mu představila své kamarádky. To ovšem musela udělat anglicky a pan Král s úsměvem pořád širším a širším říkal: „Plýs tu mýt jů, me-em!“

Uvědomila jsem si, jak jsou ty moje holky pořád hezké, a nezadržitelně mě napadlo *Quo usque tandem?*

Jak se kadeřnice dostala k latině? Nedostala, nebo dostala právě jenom k tomuhle kousku toho prý krásného jazyka. V Torontu jsme se zezačátku hodně stýkali s panem doktorem Cabicarem, právníkem, který byl kdysi ve Zlíně juristou Baťových závodů, a když utekl přes kopečky, Baťa ho podle svého zvyku zaměstnal na ředitelství firmy v Torontu. Tenhle pan doktor Cabicar, ať se mluvilo o čem chtělo, vždycky zavedl řeč na komunistický útisk národa doma, který trvá už dvacet, pak pětadvacet, potom třicet let, a pak ho v Montrealu přejelo auto, protože byl barvoslepý a hluchý jako – nevím proč – poleno. A pokaždé tu politickou konverzaci zakončil žalostným výkřikem *Quo usque tandem?!* Tony mě poučil, že tímhle zvoláním dlouho uzavíral řeči v římském senátu Cicero a znamená to prý *Jak dlouho ještě?!*

Pan Král řekl anglicky:

„Bylo by mi radostí a ctí, dámy, kdybych si vás mohl přijít poslechnout. Jenže já letím do Prahy, tak říkaje, v obchodní záležitosti."

Kapitalista, který jede do staré vlasti investovat? To mě zajímalo.

„Máte v Praze podnik?" zeptala jsem se česky.

„Měl jsem," pravil pan Král a v hlase jsem zaslechla ozvěnu dávné trpkosti. Kupodivu mu rozvázala jazyk. „Už nemám," pravil, tentokrát bez ozvěny. „Už tam mám jenom rodinnou vilu. A vlastně ani tu ještě ne. Soudím se s člověkem, který ji po našem odchodu do ciziny koupil od státu za směšně nízkou sumu. Samozřejmě proto, že to byl bolševik."

„Podnik vám znárodnili?"

Pan Král trpce pokračoval a vylíčil mi podivné okolnosti kolem své továrny v Libni. Byl to závod na výrobu kuličkových ložisek a ještě nějakých takových věcí a znárodnili mu ho už *před* Vítězným únorem, protože měl pět set dva zaměstnance a limit, jak ho stanovila poválečná, už lidově demokratická vláda, činil pět set. V letech, kdy Tony nějakým zázrakem vystudoval medicínu a ze mě se stala pucifouska, několikrát mi vysvětloval, jak bylo tohle ustanovení ekonomicky vzato ne-

smyslné, právě proto však prosazené bolševickou partají. Hlavním zákonem podnikání, poučoval mě můj manžel, je růst. Podnik musí růst, když přestane, je pouze otázka času, kdy zbankrotí. I kdyby tedy nedošlo k puči v osmačtyřicátém, tvrdil Tony, většina soukromých továren by přišla na buben a znárodnění by se pak obešlo bez problémů.

A teď mi vyprávěl pan Král, jak proti zestátnění své továrny podal soudní protest, protože do personálu podniku mu započítali i zaměstnance velkostatku rodiny jeho ženy, kteří přirozeně s výrobou kuličkových ložisek neměli nic společného, a bylo jich sedmadvacet.

„Takže, milostivá," pravil a dávná nespravedlnost mu vehnala krev do hlavy, až zrůžověl, „takže můj *podnik* měl pouze *čtyři sta pětasedmdesát* zaměstnanců, milostivá! Proto jsem se odvolal!"

Odvolal a vyhrál. Rozhodnutím soudu těsně před únorovým pučem byla mu továrna navrácena do soukromého vlastnictví. To samozřejmě dlouho netrvalo a koncem února 1948 tehdy mladý pan Král a jeho mladá manželka v perziánovém kožiše, vybavená na tu cestu třemi náhrdelníky a asi patnácti prsteny, překročili kopečky směrem Americká okupační zóna.

„A dnešní vláda – vám závod nevrátila?" zeptala jsem se nesměle.

Pan Král mě seznámil s ustanovením, jehož smysl jsem nepochopila. Vracely se prý pouze podniky znárodněné až *po* Vítězném únoru. Proč takové pravidlo, nebylo jasné ani jemu. Prý aby se nemusely odnárodňovat německé podniky v Sudetech, a to, milostivá, v době, kdy například mladoboleslavskou Škodovku prodali *německé* firmě Volkswagen, dokonce firmě založené *Hitlerem!* pravil pan Král rozčileně a hned se opravil, že podnik říšský kancléř nezaložil, ale na jeho příkaz, po dávném vzoru detroitského Forda, firma vyprojektovala lidový automobil a nazvala jej *Volkswagen*. Od modelu T se lišil tím, že Fordovi to nikdo nenařídil a jeho rozhodnutí bylo zištné, nikoli lidumilné.

Přísně právně vzato, podnik pana Krále *definitivně* znárod-

nili až po vítězství těch, pro něž vůdce a říšský kancléř poručil vyrobit levný automobil. Jenomže zástupci ČSR, ne už ČSSR argumentovali, že podnik byl podle *tehdy platných* zákonů jaksi *před*znárodněn už před datem určeným novou, nesocialistickou československou vládou, a je tedy třeba a je podle *dnes platných* zákonů správné, považovat jej za před-únorem-znárodněný.

„Ve skutečnosti, mladá paní," řekl pan Král, protože si všiml, jak ho Lucka přes uličku napjatě poslouchá, a „a milostivá," přidal, teprve když si vzpomněl na mě, „ve skutečnosti byl pravý důvod ten, že *nesocialistická* československá vláda můj podnik honem prodala francouzské firmě Creuzot a už to nešlo odvolat, protože koupě byla řádně uzavřena. A víte, milostivá," pan Král pohlédl ze mě na Lucku, „za kolik jim ho prodali?"

Obě jsme zavrtěly hlavou.

„Za deset – milionů – amerických – dolarů!" pronášel pan Král pomalu a vítězně, ale s tou hořkostí v hlase. „V dnešní hodnotě dolaru by tržní cena byla nejmíň pětkrát tolik. Možná desetkrát tolik, ale přinejmenším, přinejmenším, dámy, by dělala padesát miliónů!"

„*Gee!*" užasla Lucka, a hned se opravila, ne zrovna idiomaticky správně: „Ježišmarjá!"

Pán v saku od krejčího vlevo u okénka se otočil na nešťastného továrníka a řekl česky:

„Tomu bych teda řek škandál!"

Všechny jsme naň pohlédly a pan Král řekl:

„Spíš zločin, pane!"

❖ ❖ ❖

Mrkla jsem po sousedovi nalevo, a nedalo mi to. Nevím, jestli to bylo slušné nebo neslušné, ale oslovila jsem ho:

„Taky Čech?"

Zdálo se mi, že výborně oblečený a krásně učesaný muž v sobě něco – potlačuje. Nějaký hluboký cit. Nebo vztek. Při-

padalo mi, že i on – i když jen malinko – změnil barvu. Pak pokrčil atletickými rameny a řekl česky:

„Jak slyšíte, madam.“ Chvíli jako by se ovládal, pak pokračoval: „Jsem váš krajan. Někdejší i dnešní.“ A podle očekávání odříkal lživou formuli: „Česky mi to už moc nejde, ale natolik rozumím, abych slyšel o tragédii toho pána vedle vás. Ben Smith. Teda pro vás Šmíd,“ podal mi ruku, řekl „Promiňte“ a natáhl ruku kolem mě k panu Královi. „Ben Smith, pane Král. Nemoh jsem si pomoct, slyšel jsem, co jste vyprávěl. A hluboce s váma sympatizuju. Mě bolševíci taky připravili o podnik, ovšem mnohem menší než váš, ale stejně. O dámský kadeřnictví po otci. Otec měl dvě zaměstnankyně, takže byl vykořisťovatel a vydřiduch.“

Pronesl to opět s potlačeným citem, snad s nenávistí. Dobře jsem ho chápala. V naší Hygii jsme měli uklízeče, taky bývalého vydřiducha a přesně řečeno velkovykořisťovatele, který nevlastnil kadeřnictví, nýbrž dámský salón – což byla nyní Hygie – a v něm čtyři dívky na ondulace a jednu manikýrku a pedikérku. Kromě dámského salónu vlastnil vedle holírnu s dvěma pucifousy, kam dívka od dam občas chodila řezat zákazníkům kuří oka. Když jsem ho jako učednice poznala, uklízel pan Nosek kanceláře Hygie v prvním poschodí a provozovny obou národních podniků dole. Oficíny si normálně zametali kadeřníci sami, jenže do našeho salónu chodila soudružka prezidentová s manželkou ministra národní obrany, takže tam musel být odborně udělaný pořádek.

Pan Nosek byla chodící zahořklost.

„Tak jsme vlastně kolegové, pane Šmíd,“ řekla jsem.

Změřil si mě tázavě:

„Vám taky sebrali podnik?“

Zarazila jsem se. Nehodlala jsem mu prozrazovat svůj kádrový původ, ne ze strachu, že se ode mě odtáhne, ale udělala jsem zvláštní zkušenost: po sametové revoluci se nečekaný počet lidí v exilu začal hlásit k modré krvi. K těm podezřelým třídním bratřím jsem se přidat nechtěla, a řekla jsem proto:

„Ano, ale nebylo to kadeřnictví. Byl to takový – menší pozemkový majetek."

Ušklíbl se:

„Menší jistě ne podle bolševické výměry, madam?"

„Inu – ne. A co děláte teď, pane Šmíde?" zeptala jsem se honem, abych se nezapletla do rozhovoru o rozloze našich polností.

Zasmál se, snad zlomyslně:

„Kadeřnictví ne! Mám – v Cobourgu podnik. Vybudoval jsem ho vlastníma rukama, vlastně hlavou, když mě bolševíci připravili o dědictví po tátovi."

To vzbudilo pozornost pana Krále.

„Co vyrábíte?"

Smith-Šmíd se zarazil. Po chvíli řekl:

„Jemnou mechaniku."

Dřív než mohl můj soused z druhé strany projevit zájem o sortiment té jemné mechaniky, ozval se z řady sedadel, kde seděly holčičky, hlasitý záchvat smíchu a potom sopránek mé dcery:

„Pemeelo, tohle neříkej, nebo si o tobě budu myslet, že…"

Dál jsem to nezaslechla. V uličce se vynořil pojízdný stolek s večeří a ozval se profesionálně líbezný hlas blondýny v uniformě, jako vystřižené z nějakého německého módního časopisu:

„Hovězí, kuře, nebo ryba?"

Při jídle se v letadle dobře konverzovat nedá. Příštích dvacet minut nebo tak jsme se mlčky snažili vychutnávat stravu, která se tomu dost vzpírala. Sotva jsem dojedla, spustili film. Už na pozadí úvodních titulků se divoce střílelo. Pan Král si sklonil opěradlo do polohy vleže a usnul. Pan Šmíd si nasadil sluchátka a s velkým zájmem sledoval nekončící řetěz vražd na malé obrazovce před námi. Ponořila jsem se tedy v mlčení a vrátila jsem se k dávným letům svého dětství a mládí ve staré vlasti.

Usnula jsem.

❖ ❖ ❖

Letecká doprava mi zřejmě svědčí, probudila mě až letuška se snídaní. Tohle jídlo se úplně zkazit nedá, pan Král vedle dokonce pomlaskával, ale mlčel, a gentleman po levici byl dosud v objetí nějakého divokého snu, protože sebou dost házel. Ale uklidnil se a spal dál. Probudil ho až kapitánův hlas v amplionu, že se máme připoutat, protože za chvíli přistaneme. Holky vstávaly, protahovaly se, spánkem ve sklápěcích sedadlech pomačkané a s mejkapy rozmazanými, takže se počaly krášlit.

Otočila jsem se k panu Královi:

„Pokračujete do Prahy? Nebo se zastavíte ve Frankfurtu?“

„Za hodinku mi letí Lufthansa do Prahy. Pozítří mám ten soud. Musím se tam ještě poradit s přítelem právníkem.“

Popřála jsem mu, aby se brzo stal opět majitelem rodinné vily, a pomyslila jsem si, že asi dost přepychové. Proto se jí ten papaláš drží zuby nehty.

Pak jsem se otočila k elegánovi po levici. Utíral si obličej hygienickým osvěžovadlem, a když jsem se i jeho otázala, pokračuje-li taky do Prahy, a jestli ne, že ho zvu na koncert, řekl, že by rád, ale má ve Frankfurtu obchodní jednání.

„Ale pak se podíváte do Prahy? Děvčata mají koncert i tam. Ve čtvrtek v Lucerně. Bude se vám to líbit.“

„*Sorry*, madam. Z Frankfurtu letím rovnou zpátky do Kanady. Do Prahy se nedostanu dřív jak na podzim.“

Holky se už tlačily do uličky. Připojila jsem se k nim a za chvíli mě ovanula pronikavá vůně voňavky, jakou člověk hned tak někde neucítí. Objímala mě princezna von Bock und zu Baeder. Políbily jsme se a já se zeptala:

„Čím seš to navoněná? To – není francouzský parfém? Nebo je?“ otázala jsem se nedůvěřivě.

Dolly, na rozdíl od holek pomačkaných z letadla v bezvadném mejkapu, Dolly, krásná jak obrázek, se zasmála.

„Kdepak, paní hraběnko. To mi přivez táta z Bronxu. Odlítal hodinu před vámi domů, tak jsem mu chtěla udělat radost.“ Přičichla k vlastní paži, krásně sametové a odhalené v letním modelu. „Toho se hned tak nezbavím,“ pravila a obrá-